

RAAD VAN STATE

afdeling Wetgeving

advies 74.681/3
van 18 december 2023

over

een voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap ‘tot wijziging van het decreet van 6 juli 2012 betreffende het Lokaal Cultuurbeleid, het decreet van 10 maart 2023 over de subsidiëring van het sociaal-cultureel volwassenenwerk en het decreet van 23 juni 2023 tot structurele subsidiëring van kernorganisaties om de digitale transformatie van de cultuursector aan te sturen en tot opheffing van het Participatiedecreet van 18 januari 2008’

Op 17 oktober 2023 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap ‘tot wijziging van het decreet van 6 juli 2012 betreffende het Lokaal Cultuurbeleid, het decreet van 10 maart 2023 over de subsidiëring van het sociaal-cultureel volwassenenwerk en het decreet van 23 juni 2023 tot structurele subsidiëring van kernorganisaties om de digitale transformatie van de cultuursector aan te sturen en tot opheffing van het Participatiedecreet van 18 januari 2008’.

Het voorontwerp is door de derde kamer onderzocht op 5 december 2023. De kamer was samengesteld uit Jeroen VAN NIEUWENHOVE, kamervoorzitter, Koen MUYLLE en Elly VAN DE VELDE, staatsraden, Jan VELAERS en Bruno PEETERS, assessoren, en Annemie GOOSSENS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Pieter AERTGEERTS, adjunct-auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 18 december 2023.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2. Het voor advies voorgelegde voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap strekt blijkens de memorie van toelichting erbij vooreerst tot de “optimalisatie en heroriëntering” van het decreet van 18 januari 2008 ‘houdende flankerende en stimulerende maatregelen ter bevordering van de participatie in cultuur, jeugdwerk en sport’ (hierna: Participatiedecreet) en het decreet van 6 juli 2012 ‘betreffende het Lokaal Cultuurbeleid’, waarbij per subsidielijn waarin die decreten voorzien is nagegaan of ze moet worden overgeheveld naar een ander Vlaams beleidsveld of domein of naar een ander cultuurdecreet, dan wel of ze moet worden stopgezet “wegens niet meer doelmatig”. Voor een aantal subsidielijnen “wordt nog gezocht naar een adequate oplossing”.

Ter uitvoering hiervan worden het Participatiedecreet (artikel 16 van het voorontwerp) en verschillende bepalingen van en de bijlage bij het decreet van 6 juli 2012 (artikelen 3 tot 8) opgeheven. Het opschrift van het decreet van 6 juli 2012 wordt gewijzigd, aangezien enkel bepalingen behouden blijven met betrekking tot de organisatie van het overleg en de advisering van het lokaal cultuurbeleid (artikel 2).

Vervolgens wordt het decreet van 23 juni 2023 ‘tot structurele subsidiëring van kernorganisaties om de digitale transformatie van de cultuursector aan te sturen’ gewijzigd (artikelen 10 tot 15), enerzijds, om de opdrachten van de participatie-instelling voor de vernieuwing en verdieping van de participatie van kansengroepen toe te kennen aan de vzw publiq en, anderzijds, om te voorzien in het UiTwisselingsplatform, zijnde een digitale basisinfrastructuur die de uitwisseling van data faciliteert en die wordt beheerd door de vzw publiq.

Ten slotte wordt het decreet van 10 maart 2023 ‘over de subsidiëring van het sociaal-cultureel volwassenenwerk’ gewijzigd teneinde de Vlaamse Regering te machtigen om het vooropgestelde subsidiebedrag eenzijdig bij te stellen wegens beleidswijzigingen of besparingsmaatregelen (artikel 9).

Met uitzondering van een aantal bepalingen treedt het aan te nemen decreet in werking op 1 januari 2024 (artikel 17), maar er wordt in een aantal overgangsregelingen voorzien (artikelen 18 tot 22).

---

¹ Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

VORMVEREISTEN

3.1. Het voorontwerp voorziet in de subsidiëring van de vzw publiq op voorwaarde dat ze de in het ontworpen artikel 4, eerste lid, van het decreet van 23 juni 2023 vermelde strategische doelstelling heeft. Daarnaast voorziet het voorontwerp in een subsidie voor diezelfde vzw om het UiTwisselingsplatform te beheren en verder te ontwikkelen.

Gelet hierop rijst de vraag of de ontworpen regeling overeenkomstig artikel 108, derde lid, van het Verdrag ‘betreffende de werking van de Europese Unie’ (hierna: VWEU) als staatssteun moet worden aangemeld bij de Europese Commissie.

3.2. In advies 73.062/3 van 28 maart 2023 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het voormelde decreet van 23 juni 2023 heeft de Raad van State, afdeling Wetgeving, onder meer het volgende opgemerkt:

“6.2. Er kan echter sterk worden betwijfeld dat alle in de artikelen 4 tot 6 van het voorontwerp vermelde strategische doelstellingen geen economische activiteit uitmaken. Zo heeft de vzw publiq als strategische doelstelling om de participatie te stimuleren en te faciliteren via *communicatie-, marketing- en informatiediensten* (artikel 4, eerste lid, van het voorontwerp). Er valt daarbij niet uit te sluiten dat de vzw publiq in concurrentie zou kunnen treden met andere marktspelers die gelijkaardige diensten aanbieden aan organisatoren van vrijetijdsactiviteiten.

Hetzelfde geldt voor de strategische doelstelling van de vzw memoo om dragers te digitaliseren en digitale content duurzaam te archiveren en te ontsluiten en om de toegankelijkheid en valorisatie van digitale content te verwezenlijken en te bestendigen (artikel 5, tweede lid, 1° en 2°, van het voorontwerp), alsook voor de strategische doelstelling van de vzw Cultuurconnect om cultuurorganisaties te ondersteunen bij hun digitale transformatie (artikel 6, eerste lid, van het voorontwerp).

Er moet dan ook worden besloten dat niet uit te sluiten valt dat de ontworpen regeling als staatssteun moet worden beschouwd. Behoudens indien een beroep zou kunnen worden gedaan op een vrijstellingsregeling, zoals die vervat in verordening (EU) 651/2014, moet ze dan ook worden aangemeld bij de Europese Commissie overeenkomstig artikel 108, lid 3, van het VWEU.”²

In navolging van die opmerking werd aan wat het decreet van 23 juni 2023 is geworden een bepaling (artikel 9) toegevoegd naar luid waarvan de subsidies worden verleend binnen de grenzen en de voorwaarden vermeld in verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 ‘waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard’ (hierna: algemene groepsvrijstellingsverordening).

3.3. Met verwijzing naar dat artikel 9 voerde de gemachtigde aan dat de ontworpen regeling niet moet worden aangemeld bij de Europese Commissie:

“Vooreerst, wat betreft de subsidiëring van publiq als expertisecentrum voor vrijetijdsparticipatie van kansengroepen in cultuur, jeugd en sport lijkt er in eerste instantie geen sprake te zijn van een economische activiteit (subsidie die vandaag de dag toekomt aan

---

² Adv.RvS 73.062/3 van 28 maart 2023 over het voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 23 juni 2023, *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1672/1, 95.

Demos vzw). Het gaat immers louter over het uitvoeren van een publieke taak, met name het verhogen van de vrijetijdsparticipatie van kansengroepen. Daarbij is het – in lijn met de mededeling van de Europese Commissie inzake het begrip staatssteun (mededeling 2016/C 262/01) – niet de bedoeling om werkzaamheden tegen vergoeding te verrichten, maar staat de sociale, culturele en opvoedkundige taak van de overheid centraal.

Het is echter niet uitgesloten dat de steun aan publiek indirect ook een economisch voordeel betekent voor bepaalde economische actoren (bijvoorbeeld individuele artiesten, performers, organisatoren, etc.). Indien dergelijke steun bestaat, is deze toelaatbaar gelet op artikel 53, 2., e) van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening. Het gaat immers om steun die moet leiden tot culturele educatie, bescherming en bevordering van de diversiteit van cultuuruitingen, in het bijzonder voor kansengroepen.

Daarnaast, wat betreft het UiTwisselingsplatform, moet opgemerkt worden dat de ‘steun’ die uit deze subsidiëring voortvloeit ten goede komt aan de gehele culturele sector, die van dit platform gebruik zal kunnen maken.

Ook deze steun is vrijgesteld van een aanmelding, op grond van artikel 53 van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening. Het gaat immers om (indirecte) steun aan ‘musea, archieven, bibliotheken, kunstencentra en cultuurcentra of artistieke of culturele locaties, theaters, bioscopen, operahuizen, concerthallen, andere live-performanceorganisaties, cinematografische erfgoedinstellingen, en andere vergelijkbare artistieke en culturele infrastructuurvoorzieningen, organisaties en instellingen’. Daarbij voorziet artikel 53, 5., AGVV expliciet dat de steun de vorm kan aannemen van subsidies voor het gebruik van nieuwe technologieën die tot doel hebben om in te zetten op toegankelijkheid, digitalisering, en culturele en artistieke educatie.

Ook de overige bepalingen van de AGVV zullen worden nageleefd. Dit wordt gegarandeerd door de overige bepalingen van het decreet van 23 juni 2023 tot subsidiëring van kernorganisaties om de digitale transformatie van de cultuursector aan te sturen, in het bijzonder artikel 9.”

3.4. Er kan met de verklaring van de gemachtigde worden ingestemd dat de subsidiëring van de vzw publiek voor het ontwikkelen van expertise en trajecten in het kader van de participatie van kansengroepen, waarin het ontworpen artikel 4, eerste lid, van het decreet van 23 juni 2023 (artikel 11 van het voorontwerp) voorziet, geen economische activiteit betreft.

In zoverre met de subsidiëring van de vzw publiek om het UiTwisselingsplatform te beheren en verder te ontwikkelen blijkens de memorie van toelichting wordt beoogd bij te dragen aan de realisatie van een “performante digitale culturele sector” kan worden aangenomen dat het gaat om steun voor cultuur en instandhouding van het erfgoed in de zin van artikel 53, lid 2, a), van de algemene groepsvrijstellingsverordening.

Zoals de gemachtigde erkende zullen, indien de ontworpen regeling niet wordt aangemeld, evenwel de in de algemene groepsvrijstellingsverordening bepaalde grenzen en voorwaarden moeten worden nageleefd. Vermits uit de ontworpen regeling voortvloeit dat de uiteindelijke begunstigden van de subsidie de culturele actoren zijn die als dataproducenten via het UiTwisselingsplatform informatie beschikbaar kunnen stellen aan de cultuurgebruikers, betekent dit dat ook zij die grenzen en voorwaarden in acht zullen moeten nemen.

ALGEMENE OPMERKINGEN

4. In de vermelding van de wetshistoriek in de artikelen 4 tot 7 en 16 van het voorontwerp wordt het decreet van 23 juni 2023 ‘tot structurele subsidiëring van kernorganisaties om de digitale transformatie van de cultuursector aan te sturen’ beoogd. De datum van dat decreet moet bijgevolg worden vermeld in de hiervoor vermelde bepalingen van het voorontwerp.

In het ontworpen artikel 13, tweede lid, van het decreet van 23 juni 2023 (artikel 13 van het voorontwerp) wordt gewag gemaakt van “het Bovenlokaalcultuurdecreet van xx”. Volgens de gemachtigde gaat het om het voorontwerp van decreet over de bovenlokale cultuurwerking waarover de Raad van State, afdeling Wetgeving, op 13 oktober 2023 advies 74.092/3 heeft gegeven. Er zal moeten over gewaakt worden dat het voorliggende aan te nemen decreet niet in werking treedt voor het voormelde Bovenlokaalcultuurdecreet.

5. Het voorontwerp voorziet in de subsidiëring van een welbepaalde, met naam genoemde vzw, namelijk publiq. De gemachtigde verantwoordde dit als volgt:

“Publiq is een organisatie met een unieke positie, waarvoor geen alternatieven zijn en deze alternatieven ook niet worden verwacht. De unieke positie van publiq was reeds beschreven in de artikelsgewijze toelichting bij artikel 4 van wat het decreet van 23 juni 2023 tot structurele subsidiëring van kernorganisaties om de digitale transformatie van de cultuursector aan te sturen zou worden. In de algemene toelichting bij het voorliggende voorontwerp wordt bovendien gemotiveerd waarom de opdrachten van Demos als kenniscentrum rond vrijetijdsparticipatie worden ondergebracht bij het takenpakket van publiq en waarom een subsidie wordt gegeven voor de exploitatie van het UiTwisselingsplatform door publiq.

Het is budgettair niet efficiënt om de beschikbare kredieten te verdelen over organisaties met dezelfde taak.

Het subsidiëren van slechts één enkele organisatie is niet *per se* in strijd met het grondwettelijke beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie. Gelet op de unieke positie van de met naam genoemde organisaties houdt een procedure van erkenning en subsidiëring om de organisatie te kiezen een zware planlast in, en is deze weinig zinvol.”

Ook al is, zoals de gemachtigde terecht stelt, het subsidiëren van slechts één enkele organisatie volgens het Grondwettelijk Hof niet *per se* in strijd met het grondwettelijke beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie,³ toch worden door het nominatief aanwijzen van één vereniging de andere verenigingen uitgesloten die dezelfde bijzondere opdracht zouden kunnen uitoefenen, ook in de toekomst, wat moeilijk te verzoenen is met het genoemde beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie. De Raad van State beveelt dan ook aan om in abstracte bewoordingen te voorzien in de subsidiëring van verenigingen die de in het ontworpen artikel 4 van het decreet van 23 juni 2023 vervatte strategische doelstelling hebben en die het in het ontworpen artikel 4/1 vermelde UiTwisselingsplatform beheert, en om de voorwaarden en de procedure voor die subsidies te regelen zonder te verwijzen naar de specifieke vzw publiq.⁴

---

³ Zie GwH 14 mei 2003, nr. 60/2003, B.3.1 en B.3.2.

⁴ Zie eerder al adv.RvS 73.062/3 van 28 maart 2023, *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1672/1, 96, opmerking 8.

6.1. De ontworpen regeling heeft betrekking op culturele aangelegenheden die vallen onder het toepassingsgebied van de wet van 16 juli 1973 ‘waarbij de bescherming van de ideologische en filosofische strekkingen gewaarborgd wordt’.

Artikel 11 van die wet bepaalt dat de voorwaarden en de procedure van erkenning van instellingen die activiteiten uitoefenen die zijn gericht op de gehele Vlaamse Gemeenschap, zoals de vzw publiq, bij decreet worden vastgesteld. Hetzelfde artikel bepaalt bovendien dat het decreet voor de erin bedoelde instellingen in een bepaalde financiële tegemoetkoming voorziet, die bestaat uit de subsidiëring van een kern van personeelsleden, de jaarlijkse toekenning van een basistoelage voor de werking en de subsidiëring op grond van werkelijk gepresteerde activiteiten. Hieruit kan worden afgeleid dat ook de subsidiëring van dergelijke instellingen bij decreet moet worden geregeld. Met betrekking tot de erkenning en de subsidiëring van die instellingen is de mogelijkheid voor de decreetgever om aan de regering bevoegdheden te delegeren eerder beperkt. Hoogstens kan de decreetgever de regering machtigen om de door hemzelf vastgestelde beginselen nader uit te werken. Dit veronderstelt dan dat de decreetgever zelf de criteria vaststelt die voor de uitwerking van die beginselen richtinggevend zijn.

6.2. Het voorontwerp voorziet niet in een erkenning van de gesubsidieerde vereniging, maar regelt rechtstreeks de subsidiëring ervan. Dat ervoor wordt gekozen om de tussenstap van de erkenning niet op te nemen in de ontworpen regeling, is echter geen reden om aan te nemen dat artikel 11 van de wet van 16 juli 1973 in voorkomend geval niet toepasselijk zou zijn, mede gelet op de doelstelling van deze wet, namelijk het voorkomen van discriminaties om ideologische en filosofische redenen, ter uitvoering van artikel 131 van de Grondwet.

6.3. Luidens artikel 11, eerste lid, van de wet van 16 juli 1973 bepaalt het decreet, wanneer het gaat om “instellingen die activiteiten uitoefenen gericht op een gehele cultuurgemeenschap”, dat de financiële tegemoetkoming van de overheden gelijktijdig een subsidiëring van een kern van personeelsleden, een jaarlijkse basistoelage voor de werking en een subsidiëring op grond van werkelijk gepresteerde activiteiten omvat.

Het ontworpen artikel 4/1, tweede lid, van het decreet van 23 juni 2023 bepaalt dat de subsidie aan de vzw publiq wordt toegekend “conform de procedure en onder de grenzen en voorwaarden vermeld in artikel 8 tot en met 13” van hetzelfde decreet.

In zoverre luidens artikel 8, § 1, tweede lid, van het decreet van 23 juni 2023 de subsidie wordt toegekend om de personeels- en werkingskosten te ondersteunen en gelijktijdig de subsidiëring omvat van een kern van personeelsleden, de jaarlijkse toekenning van een basistoelage voor de werking en een subsidiëring op grond van werkelijk gepresteerde activiteiten, lijkt hier gevolg aan te worden gegeven. Ook bij de uitvoering van de ontworpen regeling zal erop moeten worden toegezien dat aan dit vereiste wordt voldaan, en inzonderheid dat rekening wordt gehouden met de werkelijk gepresteerde activiteiten.

6.4. Wat betreft het in artikel 11, tweede lid, van de wet van 16 juli 1973 opgenomen legaliteitsbeginsel, kan worden aangenomen dat de subsidievoorwaarden in het voorontwerp op voldoende wijze worden geregeld. Uit het gewijzigde artikel 4 en het ontworpen artikel 4/1 van het decreet van 23 juni 2023 blijkt immers dat om in aanmerking te komen voor de subsidiëring door de Vlaamse Regering, de vereniging in kwestie de in die bepaling vermelde strategische

doelstelling moet hebben (artikel 4) of de in die bepaling vermelde principes moet nastreven (artikel 4/1).

7.1. In artikel 14 van het voorontwerp wordt de verwerking van persoonsgegevens geregeld die met de ontworpen regeling gepaard gaat.

Krachtens artikel 22 van de Grondwet geldt voor elke verwerking van persoonsgegevens en, meer in het algemeen, voor elke schending van het recht op het privéleven, dat het formeel legaliteitsbeginsel dient te worden nageleefd. Doordat artikel 22 van de Grondwet aan de bevoegde wetgever de bevoegdheid voorbehoudt om vast te stellen in welke gevallen en onder welke voorwaarden afbreuk kan worden gedaan aan het recht op eerbiediging van het privéleven, waarborgt het aan elke burger dat geen enkele inmenging in dat recht kan plaatsvinden dan krachtens regels die zijn aangenomen door een democratisch verkozen beraadslagende vergadering. Een delegatie aan een andere macht is evenwel niet in strijd met het wettelijkheidsbeginsel voor zover de machtiging voldoende nauwkeurig is omschreven en betrekking heeft op de tenuitvoerlegging van maatregelen waarvan de “essentiële elementen” voorafgaandelijk door de wetgever vastgesteld zijn.⁵

Bijgevolg moeten de ‘essentiële elementen’ van de verwerking van persoonsgegevens in de wet zelf worden vastgelegd. In dat verband is de afdeling Wetgeving van oordeel dat ongeacht de aard van de betrokken aangelegenheid, de volgende elementen in beginsel ‘essentiële elementen’ uitmaken: 1°) de categorie van verwerkte gegevens; 2°) de categorie van betrokken personen; 3°) de met de verwerking nagestreefde doelstelling; 4°) de categorie van personen die toegang hebben tot de verwerkte gegevens; en 5°) de maximumtermijn voor het bewaren van de gegevens.⁶

In het licht hiervan moet het volgende worden opgemerkt over de ontworpen regeling.

7.2. Luidens het ontworpen artikel 15/1, § 3, 2°, c) en d), van het decreet van 23 juni 2023 (artikel 14 van het voorontwerp) heeft de verwerking van persoonsgegevens in het kader van het beheer van het UiTwisselingsplatform betrekking op “de gegevens over artistieke output en expertise” en “de geboortedatum, de geboorteplaats, het geslacht en andere biografische gegevens”.

In de memorie van toelichting wordt hieromtrent het volgende gesteld:

“‘Geslacht’ en ‘Nationaliteit’ vormen hier onderdeel (...) van de biografische gegevens van artiesten/uitvoerders die mogelijk vermeld worden in de omschrijving van evenementen die via het platform uitgewisseld worden. Deze gegevens worden enkel verwerkt wanneer het gaat over ‘personen die betrokken zijn bij de uitvoering van

---

⁵ Vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof: zie inzonderheid GwH 18 maart 2010, nr. 29/2010, B.16.1; GwH 20 februari 2020, nr. 27/2020, B.17.

⁶ Adv.RvS 68.936/AV van 7 april 2021 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 14 augustus 2021 ‘betreffende de maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie’, opmerking 101 (*Parl.St.* Kamer 2020-21, nr. 55-1951/001, 119). Zie ook GwH 10 maart 2022, nr. 33/2022, B.13.1 en GwH 22 september 2022, nr. 110/2022, B.11.2

vrijtijdsactiviteiten' en dus niet wanneer het gaat over gebruikers van het platform, contactpersonen van organisaties, etc.

Gegevens over professionele output en expertise: dit betreft persoonsgegevens die betrekking hebben op het professionele verleden van betrokkenen. Het gaat dan bijvoorbeeld over eerdere ervaring in bepaalde sectoren, gepubliceerde werken, gerealiseerde professionele activiteiten, en alle andere gegevens waaruit de expertise en het professionele verleden van de betrokkene kan blijken. Deze gegevens worden verwerkt in het kader van de uitwisseling van informatie over vrijetijdsactiviteiten (vb. Bibliografie van een Auteur, prijzen gewonnen door een artiest, etc.).”

Gelet op deze uitleg kan worden aangenomen dat zowel aan het voormelde legaliteitsbeginsel als aan het in artikel 5, lid 1, c), van de algemene verordening gegevensbescherming⁷ vermelde beginsel van de minimale gegevensverwerking is voldaan.

7.3. In het ontworpen artikel 15/1, § 5, van het decreet van 23 juni 2023 wordt in een maximale bewaartermijn voorzien van tien jaar te rekenen van, hetzij de afloop van de opdracht, hetzij de afsluiting van de toegang tot het UiTWisselingsplatform.

In de memorie van toelichting wordt die als volgt verantwoord:

“De bewaartermijnen zijn gebaseerd [op] de algemene verjaringstermijn inzake persoonlijke rechtsvorderingen, die 10 jaar bedraagt (art. 2262*bis*). Gelet op deze algemene verjaringstermijn van 10 jaar is een bewaartermijn van 10 jaar verantwoord, gelet op eventuele geschillen die kunnen voortvloeien uit de verwerking van persoonsgegevens via het UiTWisselingsplatform.”

Hiermee kan worden ingestemd.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 10

8. In de inleidende zin van artikel 10 (en in het opschrift van hoofdstuk 4) schrijve men “het decreet van 23 juni 2023 tot *structurele* subsidiëring van kernorganisaties om de digitale transformatie van de cultuursector aan te sturen”.

Artikel 17

9. Luidens artikel 17 van het voorontwerp treedt het aan te nemen decreet, met uitzondering van enkele bepalingen ervan, in werking op 1 januari 2024.

---

⁷ Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 ‘betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)’.

Gelet op de datum waarop dit advies wordt gegeven, zal die datum moeten worden aangepast, tenzij kan worden aangetoond dat is voldaan aan de voorwaarden voor een inwerkingtreding met terugwerkende kracht.⁸ Daarbij moet erop worden gelet dat die terugwerkende kracht in beginsel niet mogelijk is voor procedurebepalingen, aangezien ze berusten op feitelijke handelingen en gebeurtenissen waarvoor de fictie van de terugwerkende kracht niet werkzaam is.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Annemie GOOSSENS

Jeroen VAN NIEUWENHOVE

---

⁸ Volgens de vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof kan de terugwerkende kracht enkel worden verantwoord wanneer ze onontbeerlijk is voor de verwezenlijking van een doelstelling van algemeen belang (zie o.m. GwH 21 november 2013, nr. 158/2013, B.24.2; GwH 19 december 2013, nr. 172/2013, B.22; GwH 29 januari 2014, nr. 18/2014, B.10; GwH 9 oktober 2014, nr. 146/2014, B.10.1; GwH 22 januari 2015, nr. 1/2015, B.4; GwH 7 mei 2015, nr. 54/2015, B.12; GwH 14 januari 2016, nr. 3/2016, B.22; GwH 3 februari 2016, nr. 16/2016, B.12.1; GwH 28 april 2016, nr. 58/2016, B.9.2; GwH 9 februari 2017, nr. 15/2017, B.9.2.; GwH 21 december 2017, nr. 145/2017, B.16.2; GwH 19 juli 2018, nr. 100/2018, B.13; GwH 3 juni 2021, nr. 82/2021, B.6; GwH 23 juni 2022, nr. 85/2022, B.10.2). Indien bovendien blijkt dat de terugwerkende kracht tot doel heeft de afloop van een gerechtelijke procedure in een welbepaalde zin te beïnvloeden of de rechtscolleges te verhinderen zich uit te spreken over een welbepaalde rechtsvraag, vergt de aard van het in het geding zijnde beginsel dat uitzonderlijke omstandigheden of dwingende motieven van algemeen belang een verantwoording bieden voor het optreden van de wetgever, dat ten nadele van een categorie van burgers afbreuk doet aan de jurisdictionele waarborgen die aan allen worden geboden (zie o.m. GwH 21 november 2013, nr. 158/2013, B.24.2; GwH 9 oktober 2014, nr. 146/2014, B.10.1; GwH 28 mei 2015, nr. 77/2015, B.4.1; GwH 24 maart 2016, nr. 48/2016, B.6; GwH 6 oktober 2016, nr. 126/2016, B.7.3).